

един идеален и непротиворечив *рай* за човечеството, в който всички са равнопоставени, всички разполагат с нужните им блага, всички се радват на постигнатото и славословят този свят – както е казано в това стихотворение: в най-буквалния смисъл на думата „О, колко е хубав светът!”

Тези думи съдържат втория, *скрит аспект* на полемиката – те са своеобразното продължение на сблъсъка между Яворовото „деца, боя се зарад вас“ и Вапцаровото „не бойте се, деца“. Яворовата позиция от „В часа на синята мъгла“ е позицията на стареца – което междувпрочем е подчертано и чрез повече от странното посвещение, в което неговите племенници са назовани „моите внучета“. Синята мъгла е свечеряването, *здрачът* на човешкия живот – моментът, в който човекът е преброял своя ден и чака да падне завесата на битието – безсилният отдых преди вечния сън, в който никой не може да „натякне“ неговата почивка. Това е позицията, от която се състои изповедта на неговия лирически герой – изповед, която обаче е и *завет*; която препредава неговия екзистенциален опит към бъдещето.

Ако се вгледаме във Вапцаровото стихотворение, ще видим, че неговият завет към бъдещето е изречен от съвсем *различни* позиции – казването на „не бойте се, деца“ не е старческото споделяне на отминалия опит – посланието е изречено от човек, който очевидно участва в изграждането на пророкувания бъден ден, който иска да *се пребори* за него. Позицията, от която говори Яворов, присъства в това стихотворение, но е отместена далеч напред във времето – и по-точно в бъдния утопичен рай, в който „днешната плесен/ ще бъде безкрайно далеко“. Едва тогава – предвижда неговият лиричен герой, може да се случи старостта, отпадането на силите – и едва тогава е *позволено* човек да седне безсилно зад своя прозорец, да гледа как бодрите и здрави деца, излекувани от днешния „ужас свиреп“ се завръщат – и да шепне колко е хубав светът.

Това състояние на светла радост и доволство е диаметрално противоположно на описаното от Яворов. При това присядането зад прозореца е дадено условно – като една *не много вероятна* перспектива – с думите: „ако случайно/ и аз остареея“. Защо „ако случайно“? Възможни са два отговора – и според мен и двата са валидни в контекста на това стихотворение. Първият е – старостта е *неуместна* в контекста на идеалния бъдещ свят, вярата в който подхранва поетичната енергия на Вапцаров. По-точно казано – човек може физически да остарее, но си остава духовно млад – каквато е всъщност и хипотезата му за евентуалната старост на неговия лиричен герой. Вторият е: това идеално бъдеще няма да дойде само – то трябва да се извоюва: чрез борба, за която знаем, че е „безмилостно жестока“ – така че остаряването е по-малко вероятната хипотеза – по-вероятната, а и по-